

անձին վրայ երեցրնելու, ութը գլխաւոր
ծուռ գաղափարներն ալ մտքէն հանե-
լով. և երբոր իր միտքը ասոնցմէ սըր-
բուած տեսնէ, ինքզինքը ազգին ան-
դամ ճանչնալով և պարտքիան աշխա-
տելու ազգին պայծառութեանը համար,
սկսի ջանալու որ ուրիշներն ալ հաստա-
տուին այս առաքինութեանց մէջ: Այս
է ահա ազգին վիճակը ճանչնալէն ետեւ
ձեռք զարնելու գործքերը: Արդկային
ընկերութեան այս պարտքերուն մէջ
երբոր ազգայինք յառաջեն, այն ատե-
նը ազգին լուսաւորութեան հիմը կը
դրուի. և անկից ետեւ ընելու գործքերը
գիւրին են և անաշխատ կը կատարուին,
որք եւն տեսակ տեսակ կարելոր բնական,
մտաւոր և բարոյական ուսմանց և գի-
տութեանց ետեւէ ըլլալ, որոնցմով ա-

ռաջնորդին ամէն ազգայինք, և ազգը
բովանդակ իր վախճանական երջանկու-
թիւնը ձեռք ձգէ: Ասան զի, ինչպէս
որ տեսանք, մարդուս ի ծննդէնէ բնա-
կան վիճակն է տգիտութիւն, բայց հո-
գին է ընդունակ ամենայն կատարելու-
թեանց, մինչև ինքն Վրիստոս կը յոր-
դորէ զմեզ ըսելով. Ազգերուք կատա-
րեալք՝ որպէս և Հայրն ձեր երկնաւոր
կատարեալ է: Այլ մարդուս վախճանն
ալ է երջանկութիւն ի պահպանութե-
ամենայն բնական և բարոյական օրի-
նաց, որուն համար կարելոր է հմտու-
թիւն ամենայն ազգի գիտութեանց,
որոնց գլխաւորներն են աստուածային
գիտութիւնները:

Կը շարունակուի:

Բ Ա Ն Ա Ս Ի Բ Ա Կ Ա Ն Ք

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾՈՒԹԻՒՆ

Ի կործանումն Երուսաղեմի:

“Օ ի այլ քեզ մնայ դուստրը գողոյն անօրէն,”
Արդ զի լըցեր ըզյանցուածոց դու ըզափ.
Ահա վերջինըս առաւօտ դայ աստէն
Քեզ զերկնաւոր բերել ըզվրէժ մարդութափ.
Վիսակք խըզեալ, եւ ի հանգոյշ պատմութեան
Վնասցես ըստրուկ յօտար պարիսպս անհամբաւ.
Սամբ քեզ արտօսը, եւ ի հաց՝ ցաւք նեղութեան.
“Ղու յԱստուծոյ արիւն հարեր ըզծարաւ,”

“Ղու յԱստուծոյ արիւն հարեր ըզծարաւ,”
Ի տիկնութեան պատուոյդ քարշեալ ի գերի.
Որ յանարգ գին առեալ վաճառ քո ըզդաւ՝
Սեծ լռիւծուն դարանեցար Յուդայի.
Օ ատելութիւնդ անսանձ թափեր եւ ըզբաւ
Յաստուածայինն անդ մարդկութիւն ապազէն.
Այլ, անիծեալդ, արդ սարսեւջիւր զի զարթեաւ
“Ա ըրիժահան երկնից ցասմանց ահեղ քէն,”

“Ա ըրիժահան երկնից ցասմանց ահեղ քէն,”
Յեթեր բարձանց փայլակնացայտ իջանէ,
Այլ ձեռք՝ զոր ոչ եւ մի կասէ զօրութիւն՝
Ի կասարճից մահուն ըզնեոս արձակէ.

Ի զուր քեզ զէնս հանդերձէ զոռ վիսուծիւն
Եւ ի վերջին վրիժուց հանել զքեզ անցաւ .
Բանգի յերկինս անդամանդեալ հաստատուն
“ Բզկործանմանդ դրոշմեաց երդումն կենազրաւ ” :

“ Բզկործանմանդ դրոշմեաց երդումն կենազրաւ ”,
Ընդարուծիւն լիով՝ մատամբք յաւիտեանց ,
Եւ ի շրջինդ բիւր անդ փողոց դիմազրաւ
Օէնք Տիտոսի հորդան ետուն խրոխտապանձ .
Ի բարկուծիւն եւ յարհաւիրս սոսկալի
Կարապետէր նրմա յափունսն համարձակ
Ոգին Հռովմայ ի զրահ վառեալ երկաթի ,
“ Տէգ յաջն ուի գլուխ իւր սաղաւարտ լուսարձակ ” :

“ Տէգ յաջն ուի գլուխ իւր սաղաւարտ լուսարձակ ”,
Փաղանգն ըզքեւ մարտիկ կալաւ ետ ընդ ետ .
Եւ ի յետին կործանումն հիմն ի յատակ
Հաղիւ թէ սուղ ինչ քեզ մընաց անջըրպետ .
Օակոսաբեկ վարէ ըզքո զանդս յաղարտ
Սալասըմբակ դոփմամբ նըժոյգն Հռոմոց ,
Եւ բարձրագոյ քոյոցդ հառաչ տարապարտ
“ Ի ճախրապաց թըռչի ի թեւս անդ հողմոց ” :

“ Ի ճախրապաց թըռչի ի թեւս անդ հողմոց ”,
Ըմպարըշտեալ Պաղեստինու կատարած .
Որ յերկաթի լուծ խոնարհէ զպարանոց
Յամր եւ անպէտ եղեալ ի զոհ ստըջանաց .
Ի վրէժ մահու եւ ձաղանաց Բրիտոսի
Ըհա համայն ինչ կայ մատնեալ յաւերակ .
Դողաց Սարոն եւ Կարմեղոս մըթագնի ,
“ Յերկաթ սարիս կապին կանայք եւ կուսանք ” :

“ Յերկաթ սարիս կապին կանայք եւ կուսանք ”,
Եւ պըղծուծիւն եւ քէն չունին ինչ արգել .
Դէմք դարկահար եւ գիսախուի , նըշաւակք
Օուր ընթանան գիրկս ընդ սեղանն արկանել .
Օ՛ի քահանայք զոր ծընաւ հինն Ըհարոն
Յարին նոցա զսուսերսն արկին նենգագործ .
Եւ յարհաւիրսն այնքան ողբայ մինչ Սիոն
“ Սիւնք տապալին եւ բարձրամուր դիտանոց ” :

“ Սիւնք տապալին եւ բարձրամուր դիտանոց ” .
Նախի տաճարն , կամարքն հոսեն փառաւորք ,
Յոյր բարձր ի գլուխ պանծայր Սաղիմ ձեռագործ ,
Եւ Լդովմայ հըռչակէին թագաւորք .
Տեսանողացն անդ Յորդանան սասանի ,
Եւ ուր զալեաց թափէր նա զջուրս իւր՝ անդէն
Յետախաղաց մըրըրկաշունչ արշաւի .
“ Օ՛ի այլ քեզ մնայ դուստրըր գողոյն անօրէն ” :

- “ Օ՛ր այլ քեզ մնայ դուստրը գողոյն անօրէն ” .
 “ Դու յԵստուծոյ արին հարեր ըզծարաւ ”
 “ Սըրիժահան երկնից ցասմանց ահեղ քէն ”
 “ Բզկործանմանդ դրոշմեաց երգումն կենազրաւ ” .
 “ Տէգ յաջն ուի գլուխ իւր սաղաւարտ լուսարձակ ”
 “ Ի ճախրասլաց թըռչի ի թեւս անդ հողմոց ” .
 “ Յերկաթ սարիս կապին կանայք եւ կուսանք ”
 “ Սինք տապալին եւ բարձրամուր դիտանոց ” :

Յ . ՄՈՆԻԳՈՅ

Թարգմանեալ նոյնայանգ տողիւք իտալականին .

ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Ֆիրտէվսի և իրեն Շահ-Նամե քերթաւոր :

Պարսից մեծահամբաւ բանաստեղծը՝ մանաւանդ թէ ըսեմ հոմերոսը՝ Բպուլ-Պասըմ-Սանսուր Ֆիրտէվսի , ծնաւ Թուզի մօտ Շատապ աւանը : Իր հայրը Տիքանի ընտանիքներէն մէկն էր , որոնք կալուածատեր էին հին Պարսիկներէն առաջ եկած , և մասնաւոր խնամք մը ունէին իրենց ընտանեաց պատմութիւնը անկորուստ պահելու :

Իսկ պարագան անոր համար յիշեցինք , որպէս զի լաւ իմացուի թէ ինչ պատճառաւ Ֆիրտէվսի Պարսից ժամանակագրութեան վրայ բանաստեղծութիւն գրեց : Իր դաստիարակութիւնը , ինչպէս կը տեսնուի՝ շատ խընամքով եղած պիտի ըլլայ . որովհետեւ արաբներէն լաւ գիտէր , որով իր նոյն լեզուով գրած բանաստեղծութիւնները ժամանակ անցնելով Պաղտատի աւիրապետներուն արքունեացը մէջ գրտնուող երևելի հանճարներուն շատ զարմանալի երևցան . լաւ գիտէր դարձեալ Բէհլէվի ալ , որն որ Լըռելեան գաւառներու մէջ իբրեւ պաշտօնական լեզու կը գործածուէր : Իր տղայութեւ համար կը պատմուի թէ շատ ուսումնասէր է եղեր . իրեն մեծ զուարճութիւն մը եղած էր ան ջրանցքին քովն նստիլ որ իր հօրը երկիրները կ'ողողանէր . և որովհետեւ ջրին բռնութեանը դէմ առ-

նող թումբը պարզ հողէ ու փայտի ճիւղերէ շինած էր , անոր համար գետին յանկարծական աճելէն երբեմն կը պատուէր , և ասիկայ իրեն մեծ ցաւ կը պատճառէր : Ֆիրտէվսի շատ կը փափաքէր որ ան թումբերը քարէ շինուէին , ու չէր գիտեր որ օր մը իր այս փափաքը պիտի կատարուէր , քայքայ մահունէն ետեւ : Եւն ժամանակներէն ի վեր Ֆիրտէվսի իրենց նախնի դիւցազանց պատմութեանը վրայ կը սարապէր , և մտքին մէջը կ'երկնէր ան դիւցազներգութիւնը շինելու որ իր անունը պիտի անմահացընէր :

Բսանրութեւ տարուան կարգուելով երկու տղայ ունեցաւ մէկը աղջիկ ու մէկը մանչ , որուն մահը բանաստեղծիս սիրտը անանկ կոտրեց , որ իր անձկութեանը ատեն հառաչելով կը կանչէր : “ Իսկ պատանին , երբոր երեսու-
 ” նուեօթը տարուան եղաւ , աշխարհ-
 ” քէս համ չառնելով , մեկնեցաւ զը-
 ” նաց , գնաց և միայն թողուց ինծի
 ” ցաւ և տրտմութիւն . սիրտս ու աչ-
 ” քերս արեան մէջ ընկղմեց . լուսոյ
 ” աշխարհքը գնաց ինքը , որ իր վշտա-
 ” գնեալ հօրը տեղ մը պատրաստէ ,
 ” շատ տարիներ անցան վրան , ընկեր-
 ” ներէս մէկն ալ չմնաց : Լըքերը բա-
 ” ցած իմ վրաս կը նայի որդիս , և
 ” իմ ուշանալուս համբերութիւնը կը
 ” հատնի . վաթսուներհինգ տարուան
 ” եմ ես , իսկ ինքը երեսունուեօթը տա-
 ” րուան էր և առանց հրաժարականը
 ” տալու մեկնեցաւ ի ծերունւոյս ” :